

Uppföljning av regelbunden tillsyn i förskoleverksamheten i Stockholms kommun.

Bakgrund

Skolinspektionen har genomfört tillsyn i Stockholm kommun av förskoleverksamheten (dnr 43-2010:5285). Tillsynen genomfördes under år 2011.

Tillsynen granskar inom detta område förskolornas arbete för att stimulera barnens utveckling och lärande och erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en enhet. Kvaliteten i den verksamhet barnen erbjuds är central, liksom arbetet för att ge god omsorg och skapa en trygg miljö. Granskningen bedömde om kommunen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten.

Skolinspektionen har i beslut den 27 september 2011 påtalat att åtgärder måste vidtas avseende en rad olika områden. Skolinspektionen har begärt att Stockholms kommun senast den 5 januari 2012 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits. Kommunen har inkommit med en sådan redovisning.

Fortsatt uppföljning

Skolinspektionen har tagit del av inkomna handlingar. För att kunna slutföra bedömningen om de vidtagna åtgärderna är tillräckliga krävs att kommunen kompletterar sitt svar. Skolinspektionen begär kompletterande uppgifter som framgår av bifogad skrivelse.

Kommunens redovisning ska vara Skolinspektionen tillhanda senast den 24 februari 2012.

Svaret skickas med mejl till tommy.bucht@skolinspektionen.se

På Skolinspektionens vägnar

Tommy Bucht

Undervisningsråd

Uppföljningsprotokoll

2012-01-27

Dnr 43-2010:5285

2 (12)

Stockholms kommun

Bromma stadsdelsförvaltning

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt för att få ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen och för att ge föräldrarna möjlighet att påverka verksamheten. (*Lpfö 98, 2.4 Förskola hem*).

Begärd komplettering

Bromma stadsdelsförvaltning skriver bland annat att särskilda insatser har gjorts under det gångna året för att förbättra informationen till föräldrarna om förskolornas pedagogiska innehåll. Skolinspektionen behöver ta del av dessa särskilda insatser för att kunna bedöma om de vidtagna åtgärderna är tillräckliga.

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt medvetet för att motverka traditionella könsmönster och könsroller (*Lpfö 98, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag*).

Begärd komplettering

Detta har, enligt stadsdelsförvaltningen i Bromma, tidigare varit en prioriterad fråga som fått ge vika för andra viktiga utvecklingsområden. I återrapporteringen står "Vi behöver åter lyfta de könsrollsrelaterade frågorna i chefsgruppen och tillsammans hitta vägar hur vi kan stärka förskolorna i detta viktiga arbete". Skolinspektionen behöver exempel på hur detta ska ske för att kunna göra en bedömning.

Bedömning

Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (*2 a kap. 3 § 1985 års skollag*).

Begärd komplettering

Se nedan.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt för att få ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen och för att ge föräldrarna möjlighet att påverka verksamheten. (*Lpfö 98, 2.4 Förskola hem*).

Begärd komplettering

Stadsdelsförvaltningen kommer under år 2012 att lyfta fram goda exempel från verksamheterna med en förhoppning att dessa ska sprida sig till andra verksamheter. Skolinspektionen behöver kompletterande information kring dessa goda exempel samt kunskap om hur dessa ska spridas i verksamheten.

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt medvetet för att motverka traditionella könsmönster och könsroller (*Lpfö 98, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag*).

Begärd komplettering

Även här vill stadsdelsförvaltningen lyfta fram goda exempel utan att beskriva vilka dessa är eller hur man ska gå till väga. Förvaltningen kommer också att diskutera med förskolecheferna om olika former för att stödja förskolorna. I båda fallen vill Skolinspektionen veta hur dessa arbeten ska genomföras för att kunna avge en bedömning.

Bedömning

Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (*2 a kap. 3 § 1985 års skollag*).

Begärd komplettering

Se nedan.

Farsta stadsdelsförvaltning**Bedömning**

Alla förskolor präglas inte fullt ut av en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en enhet (*2 a kap 3 § 1985 års skollag, Lpfö, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag*).

Begärd komplettering

I svaret från Farsta stadsdelsförvaltning uppges att "verksamheterna ska se över arbetsfördelning och interna överenskommelser om ansvarstagande", "förskolorna kommer att se över sina arbetssätt". Skolinspektionen behöver mer konkret veta vad stadsdels-

Uppföljningsprotokoll

2012-01-27

Dnr 43-2010:5285

4 (12)

förvaltningen gör för att förskoleverksamheten ska präglas av en god pedagogisk verksamhet för att kunna göra sin bedömning.

Bedömning

Personalen i förskoleverksamheten har inte i tillräcklig utsträckning sådan utbildning eller erfarenhet att barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses (2 a kap. 3 § 1985 års skollag).

Begärd komplettering

Farsta stadsdelsförvaltning skriver i sin redovisning att en övergripande utbildnings-satsning görs inom IT i syfte att höja personalens kompetens inom detta område. Detta är vällovligt, men det Skolinspektionen syftar på är i vilken omfattning personalen har en pedagogisk högskoleutbildning avpassad till den verksamhet de är anställda för. Skolinspektionen behöver därför veta hur stadsdelsförvaltningen hanterar denna fråga för att kunna göra sin bedömning.

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt för att få ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen och för att ge föräldrarna möjlighet att påverka verksamheten. (Lpfö 98, 2.4 Förskola hem).

Begärd komplettering

I sitt svar till Skolinspektionen skriver Farsta stadsdelsförvaltning bland annat att "förskolan ska ha en god kommunikation med föräldrarna och ska vara lyhörd för deras önskemål", "föräldrarna ska få vetskap om hur det egna barnet utvecklas", "utvecklingsamtal ska ske minst en gång per år". Skolinspektionen behöver exempel på hur detta sker för att kunna göra en bedömning

Bedömning

Förskolorna medverkar inte i tillräcklig utsträckning till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla sitt modersmål såväl som det svenska språket (Lpfö 98, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Utveckling och lärande).

Begärd komplettering

Förvaltningen uppger att en särskild satsning kommer att göras för att utbilda pedagoger i att använda "Tecken som stöd" i kommunikationen med barnen. Skolinspektionen behöver, för att kunna göra en bedömning, veta hur Farsta stadsdel arbetar för att barnen med ett annat modersmål än svenska ges möjlighet att utveckla sitt modersmål.

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt medvetet för att motverka traditionella könsmönster och könsroller (*Lpfö 98, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag*).

Begärd komplettering

I svaret står att förskolorna ska utveckla sitt arbetssätt så att alla aktiviteter genomsyras av en medvetenhet om att motverka traditionella könsmönster och könsroller. Skolinspektionen behöver veta om detta sker och på vilket sätt?

Bedömning

Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (*2 a kap. 3 § 1985 års skollag*).

Begärd komplettering

Se nedan.

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning

Bedömning

Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (*2 a kap. 3 § 1985 års skollag*).

Begärd komplettering

Se nedan.

Kungsholmens stadsdelsförvaltning

Bedömning

Alla förskolor präglas inte fullt ut av en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en enhet (*2 a kap 3 § 1985 års skollag, Lpfö, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag*).

Begärd komplettering

Uppföljningsprotokoll

2012-01-27

Dnr 43-2010:5285

6 (12)

Kungsholmens stadsdelsförvaltning beskriver att man på de förskolor där fokus mer ligger på omsorg än på en verksamhet med ett pedagogiskt planerat innehåll pågår ett utvecklingsarbete. Bland annat genom att förändra den pedagogiska miljön. Skolinspektionen behöver veta vad utvecklingsarbetet och vad förändringarna i den pedagogiska miljön innebär.

Bedömning

Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (2 a kap. 3 § 1985 års skollag).

Begärd komplettering

Se nedan.

Norrmalms stadsdelsförvaltning

Bedömning

Alla förskolor präglas inte fullt ut av en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en enhet (2 a kap 3 § 1985 års skollag, Lpfö, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag).

Begärd komplettering

Norrmalms stadsdelsförvaltning svarar att på de avdelningar som det framkommit brister i planeringen av det pedagogiska innehållet kommer strukturer och organisation att ses över. För att åtgärda dessa brister kommer förskolorna att arbeta med kompetensutveckling av medarbetarna, öka förskollärartätheten och sänka sjukfrånvaron. Skolinspektionen behöver veta konkret hur detta arbete ska gå till.

Bedömning

Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (2 a kap. 3 § 1985 års skollag).

Begärd komplettering

Se nedan.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Bedömning

Alla förskolor präglas inte fullt ut av en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en enhet (2 a kap 3 § 1985 års skollag, Lpfö, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag).

Begärd komplettering

Stadsdelsförvaltningen svarar att ett utvecklingsarbete har påbörjats på de avdelningar där fokus mer ligger på omsorg än på verksamhetens pedagogiska innehåll. Syftet är att förändra den pedagogiska miljön både inom och utomhus så att omsorg, fostran och lärande kan bilda en helhet. Medarbetarna kommer också att erbjudas kompetensutveckling. Skolinspektionen behöver mer konkret veta vad detta utvecklingsarbete innebär och hur kompetensutvecklingen ser ut.

Bedömning

Förskolorna medverkar inte i tillräcklig utsträckning till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla sitt modersmål såväl som det svenska språket (Lpfö 98, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag, 2.2 Utveckling och lärande).

Begärd komplettering

Förvaltningen i Skarpnäck skriver att de har utarbetat en språkplattform som kommer att implementeras under år 2011-12. Språkplattformen ska ge verktyg för att bättre möta barns alla språk. Skolinspektionen behöver ta del av denna språkplattform för att kunna göra sin bedömning.

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt medvetet för att motverka traditionella könsmönster och könsroller (Lpfö 98, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag).

Begärd komplettering

Stadsdelsförvaltningen uppger att detta är ett eget utvecklingsområde och att diskussioner förs om olika insatser för att stödja förskolorna. Skolinspektionen behöver veta om Skarpnäcks stadsdelsförvaltning har någon strategi för att hantera denna fråga och exempel på hur denna strategi ser ut.

Bedömning

Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (2 a kap. 3 § 1985 års skollag).

Uppföljningsprotokoll

2012-01-27

Dnr 43-2010:5285

8 (12)

Begärd komplettering

Se nedan.

Skärholmens stadsdelsförvaltning

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt för att få ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen och för att ge föräldrarna möjlighet att påverka verksamheten. (*Lpfö 98, 2.4 Förskola hem*).

Begärd komplettering

Enligt Skärholmens stadsdelsförvaltning har föräldrarna inflytande, är delaktiga och får stöd i sin föräldraroll. Detta sker i olika forum såsom föräldramöten, föräldraträffar, föräldraråd och utvecklingssamtal. Stadsdelen når enligt enkätundersökningen bra resultat gällande samverkan med hemmet, näst högst i hela staden. Skärholmens stadsdelsförvaltning skriver vidare att de har svårt att tro att de föräldrar Skolinspektionen har intervjuat menat det som Skolinspektionen skriver i sin motivering.

”Genom intervjuer med föräldrar, personal och förskolechefer framgår det att det varierar mellan förskolorna huruvida samarbetet mellan förskola och hem fungerar. Många av förskolorna har strategier för att möta föräldrarna, ge information, göra föräldrarna delaktiga och skapa möjlighet att påverka. Det finns dock verksamheter där föräldrarna uppger att de inte får relevant information om till exempel hur deras barn har haft det under dagen. Föräldrarna uppger vidare att de inte vet hur verksamheten är utformad och att de inte känner till mål, syfte eller planering vilket gör att det kan vara svårt att ha synpunkter på innehållet i verksamheten. Förskolecheferna bekräftar att det finns skillnader mellan förskolorna”.

Skolinspektionen ser förskolorna i Skärholmen som en helhet och bedömningen gäller alla förskolor i stadsdelen. Skolinspektionen begär att Skärholmens stadsdelsförvaltning kompletterar sitt svar på ett sådant sätt att det tydligt framgår att beskrivningen om stadsdelens goda samverkan med föräldrarna gäller samtliga förskolor.

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt medvetet för att motverka traditionella könsmönster och könsroller (*Lpfö 98, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag*).

Begärd komplettering

Skärholmens stadsdelsförvaltning svarar att under 2012 kommer personalen att utveckla och förbättra arbetet med genus och likabehandling i förskolan. Skolinspektionen behöver exempel på hur detta arbete ska gå till för att kunna göra en bedömning.

Bedömning

Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (*2 a kap. 3 § 1985 års skollag*).

Begärd komplettering

Se nedan.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning**Bedömning**

Alla förskolor präglas inte fullt ut av en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en enhet (*2 a kap 3 § 1985 års skollag, Lpfö, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag*).

Begärd komplettering

Spånga-Tenstas stadsdelsförvaltning svarar att på de förskolor där fokus tenderar att ligga mer på omsorg än på en verksamhet med ett planerat pedagogiskt innehåll pågår ett utvecklingsarbete med att implementera den reviderade läroplanen. Medarbetarna kommer också att erbjudas kompetensutveckling. Skolinspektionen behöver konkret få beskrivet hur detta arbete ska genomföras.

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt medvetet för att motverka traditionella könsroller och könsroller (*Lpfö 98, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag*).

Begärd komplettering

Stadsdelsförvaltningen är medveten om att motverka traditionella könsroller är ett eget förbättringsområde och ämnar, under året, arbeta fram en strategi för ett långsiktigt genusarbete. Skolinspektionen behöver ta del av denna strategi, eller planerna kring den för att kunna göra en bedömning.

Bedömning

Uppföljningsprotokoll

2012-01-27

Dnr 43-2010:5285

10 (12)

Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (2 a kap. 3 § 1985 års skollag).

Begärd komplettering

Se nedan.

Södermalms stadsdelsförvaltning

Bedömning

Alla förskolor präglas inte fullt ut av en god pedagogisk verksamhet där omsorg, fostran och lärande bildar en enhet (2 a kap 3 § 1985 års skollag, Lpfö, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag).

Begärd komplettering

Södermalms stadsdelsförvaltning skriver att på de få förskolor där fokus ligger mer på omsorg än på en verksamhet med ett planerat pedagogiskt innehåll pågår ett utvecklingsarbete. Bland annat ska förändringar ske i den pedagogiska miljön även kompetensutveckling kommer att erbjudas medarbetarna. Skolinspektionen behöver få exempel på detta utvecklingsarbete. Vad ska det innehålla och hur det ska gå till? Slutligen vill Skolinspektionen också veta vad kompetensutvecklingen kommer att ha som innehåll och hur den är tänkt att förändra verksamheten.

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt för att få ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen och för att ge föräldrarna möjlighet att påverka verksamheten. (Lpfö 98, 2.4 Förskola hem).

Begärd komplettering

Enligt Södermalms stadsdelsförvaltning är samverkan med hemmet ett utvecklingsområde. Enligt föräldraenkäten går det att utläsa att genom de åtgärder som förvaltningens förskolor gjort är föräldrarna mer nöjda år 2011 jämfört med tidigare år. Skolinspektionen behöver få dessa åtgärder beskrivna för att kunna göra en bedömning.

Bedömning

Förskolorna arbetar inte tillräckligt medvetet för att motverka traditionella könsroller och könsroller (Lpfö 98, 1 Förskolans värdegrund och uppdrag).

Begärd komplettering

Förvaltningen är medveten om att detta är ett utvecklingsområde och kommer att diskutera med förskolecheferna om olika former för att stödja förskolorna. Förvaltningen vill också lyfta fram de goda förebilder som finns i stadsdelen. Skolinspektionen behöver mer konkret veta vad som ska lyftas fram och hur detta arbete ska gå till för att säkrare kunna göra en bedömning.

Bedömning

Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (*2 a kap. 3 § 1985 års skollag*).

Begärd komplettering

Se nedan.

Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm, Älvsjö stadsdelsförvaltningar**Bedömning**

Barngruppernas storlek och sammansättning utvärderas inte kontinuerligt (*2 a kap. 3 § 1985 års skollag*).

Begärd komplettering

De olika stadsdelsförvaltningarna beskriver i sina svar att de följer upp och utvärderar barngruppernas storlek och sammansättning. Detta sker bland annat i samband med utökad storlek på barngrupperna med en koppling till barnens närvaro. Man beskriver också att man exempelvis ser över lokalernas lämplighet och ger utbildning till chefer i risk och konsekvensanalyser. Genom de olika förskolornas arbetssätt och en flexibel organisation där barnen under dagen delas in i olika grupper utifrån barnens intresse, behov och aktiviteter anses det också att hänsyn tas till detta område.

Flera stadsdelar uppger även att det mesta av detta arbete dokumenteras.

Skolinspektionen bedömer att redovisningen är otillräcklig. Det Skolinspektionen efterfrågar är en konkret och utförlig beskrivning av hur stadsdelsförvaltningarna utvärderar befintliga barngruppers storlek sammansättning och inte minst hur man tillvara tar dessa resultat för att skapa grupper med lämpliga storlekar och sammansättning.

Uppföljningsprotokoll

2012-01-27

Dnr 43-2010:5285

12 (12)

Genomförs pedagogiska konsekvensutredningar innan beslut fattas som påverkar förskolors personaltäthet, gruppstorlek och grupp sammansättning och hur ser då detta arbete ut? I vilken omfattning görs återkommande uppföljningar och utvärderingar kring barngruppernas storlek och sammansättning i förhållande till att bedriva en god pedagogisk verksamhet i enlighet med läroplanen? Viktiga faktorer i detta sammanhang är barn i behov av särskilt stöd, barn med ett annat modersmål än svenska, kontinuitet i barn och personalgrupp, personalens kompetens, funktionella lokaler, områden med social problematik och barns närvarotider, allt enligt Skolverkets allmänna råd om Kvalitet i förskolan. Detta är viktiga underlag vid bedömning av förskolans kvalitet. Skolinspektionen behöver få ta del av exempel på hur utvärderingar görs och hur resultaten av dem används för att skapa goda förutsättningar att bedriva en verksamhet i enlighet med läroplanen.